

## Agerdyrkningsberetning

(indtil Udgangen af Maj Maaned).

Som sædvanlig bringer Tidsskriftet i sin Artikel »Agerdyrkningsberetning« nogle Tabeller til Belysning af det foregaaende Aars Høstudbytte, og som i de senere Aar er disse Tabeller hentede fra Statens statistiske Bureaus officielle Høststatistik\*).

Det gennemsnitlige Foldudbytte (d. e. Udbytte i Tdr. pr. Td. Ld.) er opgjort til:

	Øerne.	Jylland.	Hele Landet.
Hvede:			
1909 .....	13.2	13.3	13.2
1908 .....	14.9	14.3	14.8
1907 .....	15.0	14.3	14.9
Rug:			
1909 .....	12.7	8.0	9.6
1908 .....	12.4	8.3	9.7
1907 .....	10.0	7.1	8.1
2-rd. Byg:			
1909 .....	13.7	11.8	13.1
1908 .....	12.5	11.2	12.2
1907 .....	14.0	11.4	13.2
6-rd. Byg:			
1909 .....	14.1	10.9	11.8
1908 .....	13.1	10.8	11.5
1907 .....	14.5	10.5	11.6

\*) »Høsten i Danmark i Aaret 1909«. Statistiske Meddelelser, 4. Række, 34. Binds 3. Hæfte.

## Hvid Havre:

1909 .....	17.7	14.5	15.7
1908 .....	17.0	13.9	15.0
1907 .....	17.7	14.6	15.7

## Graa Havre:

1909 .....	17.1	10.0	10.3
1908 .....	16.4	9.6	9.8
1907 .....	17.5	10.6	10.9

## Blandsæd:

1909 .....	16.4	12.5	14.5
1908 .....	15.6	12.2	14.0
1907 .....	16.3	12.5	14.5

Kærneudbyttet og Halmudbyttet var for samtlige Sædafgrøder følgende:

	Kærneudbytte.	Halmudbytte.
1909 .....	44.4 Mill. Ctnr.	7.6 Mill. Læs
1908 .....	43.3 —	6.8 —
1907 .....	43.2 —	7.7 —
1906 .....	41.8 —	6.3 —
1905 .....	38.7 —	5.0 —
1904 .....	40.3 —	4.6 —

Kærneudbyttet var i 1909 for Landet som Helhed større end i noget af de foregaaende Aar, og Totalvægten var for Øerne 5 pCt., for Jylland 9 pCt. og for hele Landet 7 pCt. højere end Gennemsnittet for de foregaaende 5 Aar. Ogsaa Halmudbyttet var rigelig.

Rodfrugternes Udbytte er beregnet til:

	Øerne.	Jylland.	Hele Landet.
Kartofler (Mill. Tdr.):			
1909 .....	1.37	4.79	6.16
1908 .....	1.55	5.99	7.54
1907 .....	1.19	5.00	6.19
Foderroer (Mill. Tdr.):			
1909 .....	45.97	80.07	126.04
1908 .....	42.53	80.62	123.15
1907 .....	38.08	80.33	118.41

	Øerne.	Jylland.	Hele Landet.
Sukkerroer (Mill. Ctnr.):			
1909 .....	8.83	0.17	9.00
1908 .....	8.47	0.20	8.67
1907 .....	7.95	0.17	8.12
Cikorierødder (Mill. Ctnr.):			
1909 .....	0.14	0.13	0.27
1908 .....	0.16	0.18	0.34
1907 .....	0.12	0.15	0.27

For Rodfrugterne var Mængdeudbyttet for Landet som Helhed noget større end i 1908, men Merudbyttet falder udelukkende paa Øerne, hvorimod der er en lille Tilbagegang for Jyllands Vedkommende.

Udbyttet af Høhøsten er beregnet til:

	Øerne.	Jylland.	Hele Landet.
	Mill. Læs.	Mill. Læs.	Mill. Læs.
1909 .....	1.75	2.22	3.97
1908 .....	1.87	2.44	4.31
1907 .....	1.83	2.27	4.10

Baade af Enghø og Agerhø var Resultatet mindre gunstigt i Fjor end i 1908.

Det Hovedindtryk man modtager af ca. 45 Korrespondenters Indberetninger til Tidsskriftet er for Vintersædens Vedkommende godt. Ved Begyndelsen af den første Sommermaaned var dens Tilstand bedre end i de nærmest foregaaende Aar. Selvfølgelig har Høstens forsinkede Tilendebringelse i 1909 og den deraf resulterende sene Saaning mange Steder gjort sin Indflydelse gældende, ligesom Foraarets megen Væde og kolde Perioder har sat Spor, men i det hele og store er Udtalelserne prægede af større Tilfredshed end i det sidste Par Aar. Bedst synes Vintersædens Tilstand paa Fyn, hvorfra kun en Korrespondents Udtalelse »Vintersæden har ikke holdt, hvad den lovede« har et lidt pessimistisk Anstrøg.

Ogsaa fra Sjælland er Beretningerne gennemgaaende gode, dog klager enkelte Landmænd over, at Sæden sine Steder er tynd som Følge af, at Jorden ikke var frossen, da Snelaget kom. Fra de sydlige Øer er Udtalelserne maaske ikke slet saa fortrøstningsfulde som fra Sjælland — saaledes skrives fra Sydlolland, at Hveden der paa Egnen er tyndere end sædvanlig i Bestand og Fylde, og fra Langeland, at Sæden kun tegner »jævnt godt«. Fra Jylland lyder Meddelelserne derimod mindre godt end fra Øerne. Bedst synes Sæden at have overstaaet Vinteren i Syd- og Østjylland, medens den fra Nord- og Vestjylland ret ofte karakteriseres som »tarvelig«, »spids og tynd«, »svag og en Del ompløjet« o. s. v. Men om end pessimistiske er disse Udtalelser dog i det hele og store ikke saa mistrøstiske som i Fjor. Flere Korrespondenter fremhæver den gavnlige Virkning, en rettidig Fodring med Chilisalpeter har haft paa Hveden\*).

Om Kløverens Tilstand har de fleste jyske Korrespondenter kun godt at meddele, og alene 2 fynske og 1 sjællandsk Landmand betegner den som mindre god. Derimod synes den unge Kløver at være tyndere end sædvanlig paa Sydlolland og paa Langeland, hvorfra en Korrespondent melder, at paa hans Egn er den unge Kløver gaaet ud paa det halve Areal.

Mange Korrespondenter klager over, at Kreaturerens Huld har været mindre godt. Dette skyldes selvfølgelig det i Fjor indavlede Foders ringe Indhold af Næringsstoffer. Sundhedstilstanden synes Vinteren igennem at have ladet mere tilbage at ønske end sædvanligt, og det er ikke faa Landmænd, som meddeler saa om en og saa om en anden Sygdom, der har været mere ondartet end normalt. Fra Sjælland klages over, at den smitsomme Kastning har været særlig slem, at Overløbning hører til Dagens Orden, og at smitsom Kalve-

---

\*) Det er en Selvfølge, at paa Grund af Juni Maanedes Tørke og Varme vilde Beretningerne om Sædens Tilstand nu have lydt anderledes.

diarré findes saa her og saa der. En lollandsk Korrespondent skriver, at »en Del Kastning og Overløbning findes overalt«, fra Fyn klages der over, at der har været en Del Lungebetændelse i Svinebesætningerne, og at den om sig gribende Ufrugtbarhed i Kvægbesætningerne vedvarer, ligesom en Del Heste har været angrebet af Kværke i Forbindelse med Lungebetændelse. »En Indpodning — skriver en Korrespondent — af det ny opfundne Serum mod Kværke har dog i flere Tilfælde haft en mildnende Virkning paa Sygdommen.« Fra Jylland hedder det, at Hestene ofte har lidt af Fordøjelsesvanskeligheder, at der findes mere Lutterstald end normalt blandt Hestene, hvad der skyldes Fodring med muggen eller dog mindre god Halm, at mange Hopper paa Grund af »Influenza« har kastet Føllet, at Kalvekastning har været hyppigere end sædvanligt, at Kalvedødeligheden har været stor o. s. v. Tidsskriftets Korrespondent paa Struer-Eggen skriver bl. a.: »Dødeligheden blandt Smaagrise har nærmest været mindre end for nogle Aar tilbage. Her paa Gaarden gives en Spiseskefuld Levertran om Dagen til alle Svin paa indtil 120 Pd., og jeg tror, det er Grunden til, at der ikke har været Spor af Sygdom og udmærket Trivsel blandt Svinene. Bekostningen er ubetydelig, og med de nuværende Svinepriser lønner det sig at pleje Svinebesætningen saa godt, man kan. Søerne faar ligeledes Tran under Diegivningen og en 8 Dages Tid før Faringen.«

Der er næppe Tvivl om, at gennemgaaende er der paa Grund af Sædens daarlige Kvalitet og de lave Priser paa Korn, sammenlignet med de høje Kagepriser, fodret mere Sæd op og købt færre Kager end sædvanligt. Kagefoderet har som i de senere Aar fortrinsvis bestaaet af de kvælstofholdige Oljekager. Da Soyakagen har været den billigste Kage i Forhold til Indholdet af Næringsstoffer, har den vundet stærk Udbredelse paa Øerne, paa hvilke man gennemgaaende har været meget tilfreds med den. Gang paa Gang fremhæves det, at man, selv

hvor der er fodret med indtil 5 Pd. daglig pr. Ko, ikke har sporet Ulemper hverken i Køernes Fordøjelse eller med Hensyn til Mælken og Smørret ved Brugen af dette ny Fodermiddel. Kun en Korrespondent fra Langeland skriver, at paa hans Egn mener man, at den ikke giver Mælk nok. I Jylland synes Soyakagen derimod ikke at have vundet samme Udbredelse som paa Øerne. Flere Landmænd udtaler vel, at den har vundet almindelig Indpas paa deres Egn, men lige saa mange fremhæver, at den vel er forsøgt, men synes vanskeligt at vinde rigtig Indgang. Og oftere hedder det, at Meningerne om den er delte — uden at det forøvrigt præciseres, hvad man har imod Kagen.\*) — Rodfrugtbeholdningerne har gennemgaaende holdt sig udmærket paa Øerne, og det hører til Sjældenhederne, naar en Korrespondent beklager sig over, at de er slupne for tidligt op, hvorimod det atter og atter fremhæves, at der lige til Udbindingen var rigeligt af dem. Derimod fremhæver ikke faa jyske Korrespondenter, at de paa Grund af uheldige Indbjærtningsforhold har holdt sig daarligt og ofte slap for tidligt op. Hvor det har været Tilfældet, har det været et Held, at Kvæget kunde komme paa Græs en 8 Dages Tid tidligere end normalt. Mange Steder fandt Udbindingen Sted i Majs første Uge. — Svinebestanden synes endnu gennemgaaende at være under normal Størrelse, om der end er en Tendens til at udvide den, og i Foraaret er der formentlig ikke faa Steder lagt mange Grisesøer til. De ofte fænomenalt høje Priser paa Smaagrise har dog dæmmet op for Udvidelsen. En

---

\*) Soyabønnens Hjemland er Japan og Mandschuriet. I den nyeste Tid er man begyndt at dyrke Planten i stor Udstrækning i Nordamerikas forenede Stater, hvorfra den prises som en fortræffelig Kulturplante, let at dyrke baade til Grønfoder og til moden Høst. Tidlige Sorter har kunnet trives saa nordligt som ved de store Søer (i Ontario og Minnesota), dog trives Planten bedst i de varme Egne og giver det bedste Udbytte inden for Bomuldsdyrkningens Omraade.

(Efter Kungl. Landbruks-Akademiens Handlingar och Tidskrift, 4. H., 1910.)

af Tidsskriftets fynske Korrespondenter har sikkert Ret i den Betragtning, at »der trænges til større Konstanthed i Svineholdets Størrelse, gennemgaaende er det forholdsviis for lille og dertil kommer, at det varieres — desværre saaledes, at den største Svineleverance som oftest kommer bag efter de høje Flæskepriser.«

Kun enkelte Korrespondenter meddeler, at Vinterarbejderne har kunnet tilendebringes rettidig uden egentlig Vanskelighed, medens langt det overvejende Antal udtaler, at Frostens Udeblivelse og Nedbørens Mængde i høj Grad har vanskeliggjort dem — særlig Gødningens Udbringelse og Roernes Hjemkørsel — eller helt standset dem Maaneder igennem. Tidligt kunde Foraarsarbejderne begynde, og var end Jorden de fleste Steder tung at arbejde med — Betydningen af en god Vandafledning er stærkt kommet frem i det forløbne Foraar —, skred Arbejdet og Saaningen dog godt frem, indtil de i den sidste Halvdel af April i de fleste Egne sinkedes i større eller mindre Grad, og ofte blev Sæden lagt i ubekvem Jord. Det er ret undtagelsesvist, naar der, som fra Viby-Eggen (Sjælland) skrives, at »sjældent har Landmændene haft bedre Vilkaar for Foraarsarbejdet end i Aar«. Den ukærkomne Afbrydelse i April Maaned bevirkede, at Saaningen trak længere ud end ventet, dog er den baade for Foraarssædens og Rodfrugternes Vedkommende sluttet 8—14 Dage tidligere end normalt. Ved Maj Maanedes Udgang stod Sæden lovende, men ogsaa Ukrudtet var i frodig Vækst.

Om Roearealerne lyder Udtalelserne i Aar sjældent overensstemmende, for saa vidt der kun er 6—7 Korrespondenter, særlig fra Sjælland, der indberetter, at de er i Tiltagende, medens Resten udtaler, at de omtrent holder sig uforandrede, og kun en (Fredericiaegnen), at de gaar tilbage. Ogsaa i en anden Henseende er der en sjælden Overensstemmelse: saa vel fra Halvøen som fra Øerne — mindst dog fra Sjælland — hedder det atter og atter: »Kaalroer fortrænger Runkelroer«, »man

gaar mere og mere over til Kaalroer«, o. lign. Denne som det altsaa synes meget almindelige Overgang sker vel af Hensyn dels til Udbyttet og dels til Kaalroernes Haardførhed mod Frost, men tillige har, som flere Korrespondenter skriver, i Aar ogsaa Runkelroefrøets høje Pris gjort sig gældende i saa Henseende. En Korrespondent udtaler en Frygt for, at der i Aar skal være indført en Mængde tarveligt Runkelroefrø, hvad mange Roemarker sikkert i sørgelig Grad vil vidne om til Efteraaret. Iøvrigt er der næppe Tvivl om, at i normale Aar vinder de gode indenlandske (de af Forsøgsstationerne udpegede) Stammer stadigt Terræn. Tidskriftets Korrespondent fra Østlolland skriver, at Bygningen af Sukkerfabriken i Saksøbing har foranlediget, at Dyrkningen af Sukkerroer fra og med i Aar der paa Egnen er optaget i stor Udstrækning, idet den i de fleste Landbrug afløser den hidtidige Dyrkning af Foderroer. Endvidere skrives fra Sydlolland, at Sukkerroedyrkningen er i fortsat Fremgang, og fra Vestfyn (Nr. Aaby), at »da Sukkerfabrikerne i Aar lægger ny Baner ud i denne Egn, er der mange mindre Gaarde, som er indgaaede paa 10aarige Kontrakter«.

Paa de Spørgeskemaer, som udsendtes til Tidskriftets Korrespondenter, fandtes i Aar for første Gang følgende Spørgsmaal: »Vinder Kartoffeldyrkningen Fremgang paa Deres Egn? Hvilke Sorter er de almindeligst dyrkede?« Ikke én af Øernes Korrespondenter melder om Fremgang og kun én af de jyske, nemlig fra Herning-Egnen, men samtidig skriver to jyske Korrespondenter, at den er i Tilbagegang (Aalborg-Egnen og Skern-Egnen). Fra Viborg-Egnen hedder det: »Her har altid været dyrket mange og gode Kartoffler, og ingen er ængstelig for, at den Slags Rodfrugter ikke skulde betale sig. Hver Mand dyrker saa mange, som han kan overkomme at tage op — her er Grænsen. Kommer der en Kartoffeloptager til Egnen, som virkelig løser Opgaven, og som er solid, let og nogenlunde billig, saa



flyttes Grænsen, og der vil blive dyrket langt flere Kartofler.« Et Par andre jyske Korrespondenter mener ligeledes, at en formaalstjenlig Kartoffeloptager vil kunne bidrage mægtigt til Avlens Udvidelse. Langt den almindeligst dyrkede Sort, baade i Jylland og paa Øerne, er *Magnum bonum*, derefter nævnes *Richters imperator* og *Up to date*. Det er interessant at se, at man nu virkelig synes at samle sig om Dyrkningen af enkelte, gode Sorter, hvis Ydeevne er fastslaaet gennem Forsøg. Kommer man, som det maa haabes, ind paa en Eksport af Kartofler, vil dette Forhold sikkert komme til at spille en betydelig Rolle.

Nyt paa Tidsskriftets Spørgeskema var endvidere følgende Spørgsmaal: »Anses det for sandsynligt, at Jorderne paa Deres Egn trænger til Kalk? Og i bekræftende Fald: anvendes der overvejende Mergel eller Kalk? I sidste Tilfælde da hvilken Sort?« Af de indkomne Svar — flere af Korrespondenterne kommer slet ikke ind paa Spørgsmaalene — hidsættes følgende: Fra det nordlige Vendsyssel skrives: Her trænger Jorden til Kalk; her bruges Mergel. Fra Hjørring-Egnen: Jorderne her trænger til Kalk, men kun faa anvender den. Enkelte mergler, og det er den bedste Maade, andre prøver med Kalkmel. Fra Aalborg-Egnen: Spørgsmaalet maa besvares med Ja. Der anvendes raa Kridt og pulveriseret Gødningskalk. Her haves kun lidt god Mergel, den vilde ellers være at foretrække. Fra Bedsted-Egnen: Der mergles ikke meget, da der ikke kan skaffes Arbejdskraft dertil; her bruges noget Kalk. Fra Viborg-Egnen: Kalk og Mergel er Dagens mest brændende Kulturspørgsmaal her paa Egnen. Vi er begyndt en ny og stærk Merglingsperiode i de seneste Aar. Mergeltransport med Banen, højprocentig Mergel, udviklet Teknik — alt bevirker, at Arbejdet med Mergling bliver langt bedre, billigere og overkommeligere end i den forrige Merglingsperiode. Paa let Jord tror alle paa Merglens Fortrin fremfor

Kalken. Kalk bruges kun, hvor det er for dyrt og besværligt med Mergeltransport. Fra Kjellerup-Eggen: Paa Eggen her har der været og er der tildels endnu en Mani for Kalkning. Der anvendes Sømergel, Mosemergel og Kalkmergel (d. v. s. særlig god Lermergel), men ikke meget Kalk. Fra Herning-Eggen: Alle Hedejorder trænger til Kalk. Mest anvendes Mergel. Fra Aarhus-Eggen: Kalktrang er kun pletvis fremtrædende. Fra Grenaa-Eggen: Min personlige Opfattelse er den, at Jorderne her paa Eggen som Regel endnu ikke trænger til Kalk. Af Mangel paa Arbejds-kraft kan Mergling slet ikke udføres. Fra Horsens-Eggen: Mergel bruges ikke her, enkelte Steder anvendes noget almindelig Gødningskalk. Fra Vejle-Eggen: Om Jorderne her paa Eggen trænger til Kalk tør jeg ikke udtale mig om. Fra Fredericia-Eggen: Sikkert trænger en Del af Jorderne her til Kalk. Mergel benyttes saa godt som ikke, derimod fint pulveriseret Melkalk. Fra Askov-Eggen: Jorderne her paa Eggen er meget kalkfattige af Naturen, og da største Delen af Arealet ikke har gammel Kultur, idet det har henligget i Skov og Heder til midt i forrige Aarhundrede, saa viser det sig ofte, at Merglingen, som er foretaget for 30—40 Aar tilbage, langt fra tilfredsstiller Jordens Kalktrang. Men ogsaa de Arealer, som har været under Kultur fra ældgammel Tid, viser alm. Kalktrang. Ny Mergling og Kalkning er derfor almindelig. Der benyttes mest Mergel fra Vedsted eller Rindom Mergellejer, der indeholder 40—50 pCt. kulsur Kalk, som den kommer til Jærnbanestationen. Det er et stort Gode for disse Egne, at Staten har indrømmet denne Mergeltransport til lav Takst. Af Gødningskalk benyttes vel en Del, men den er for dyr. I Mergelen kan den kulsure Kalk have paa Jærnbanestationen for  $2\frac{1}{4}$  à  $2\frac{1}{2}$  Kr. pr. 1000 Pd., medens den i Gødningskalken koster 5 à  $6\frac{1}{2}$  Kr. Naar Gødningskalk desuagtet anvendes i ikke ringe Udstrækning, saa er det fordi den er nok saa let at faa an-

bragt, og maaske ogsaa noget fordi den ses bedre paa Jorden. Mange Landmænd har nemlig endnu ikke lært at regne med de virkelige Størrelser. Der anvendes almindelig 20000 à 40000 Pd. Mergel pr. Td. Land med et Indhold af 10—20000 Pd. kulsur Kalk, men naar der gives Gødningskalk, anvendes ofte kun 1000 à 2000 Pd. og højst 4000 à 6000 Pd. pr. Td. Ld. Gødningskalken kommer hertil fra alle Verdenshjørner, ikke sjældent fra Tyskland (Itzehoe). Der har været anvendt en Del raa Kalk fra Hjerm, men Brugen af denne er dog i Aftagen, da den knuste Kalk samme Steds fra, gennem Indkøbsforeningen, kan faas til nogenlunde billig Pris — ca. 2½ Kr. — fra Produktionsstedet. Fra Struer-Eggen: Fra Kalkværkerne i Hjerm anvendes en Del raa og pulveriseret Kalk, og formodentlig er der ikke faa Arealer, der trænger dertil. Mergel anvendes ikke. Fra Skern-Eggen: Jorderne her er meget kalkfattige og kan ikke give nogen Avl af Kløver eller Røer uden Tilførsel af Kalk i en eller anden Form. Tidligere mergledes her en Del, men paa Grund af Arbejdslønnens Stigning kan dette ikke mere betale sig. Nu tilføres Kalk, helst pulveriseret, pr. Bane. Fra Vest-Fyn (Eggen ved Nr. Aaby): Her paa Eggen har der været udført nogle Forsøg med Kalk, men inden Spørgsmaalet kan besvares fyldestgørende, maa der helst udføres en Del flere Forsøg og saaledes, at det samme Forsøg følges i flere Aar, da Eftervirkningen formentlig ikke bliver af mindst Værdi. Fra Bogense-Eggen: De Forsøg, der er gjorte her paa Eggen med at tilføre Kalk, har ikke svaret Regning. Fra Højby-Eggen: Vanskeligt at udtale noget bestemt om det stillede Spørgsmaal, hvorvidt Jorderne trænger til Kalk. Fra Eggen ved Aarslev: Det er sandsynligt, at Jorderne her paa flere Steder trænger til Kalk, og der anvendes da ogsaa en Del Kalk, særlig Kalk fra Rejstrup ved Nyborg samt noget Faksekalk. Kalkning er dog langt fra almindelig. Mergling anvendes ikke. Fra Odense-Eggen: I Al-

mindelighed trænger Markerne ikke til Kalk. Men der findes dog paa mange Ejendomme enkelte Skifter eller Agre, der tidligere er for daarligt merglede, og Pletter med aaben Undergrund, hvorfra Kalken er udvasket, og paa saadanne Steder er Kalktrangen øjensynlig. Der benyttes mest enten Rejstrup Kalk her fra Fyn (upulveriseret) eller pulveriseret Kalk fra Skaane eller Fakse. Ved Kalkagenter er der i Vinterens Løb spredt ikke saa lidt grusblandet Kalk. Fra Egnen ved Glørup: Den almindelig forhandlede Gødningskalk har været anvendt her i flere Aar og anvendes stadig, men meget forsøgsvis, og da dens Virkninger er langsomme og indirekte, staar man noget tvivlende overfor Nyttens. Fra Egnen ved Øksendrup: De her foretagne Kalkforsøg viser, at en stor Del af Jorden er kalkfattig. Hvor man søger at raade Bod derpaa, anvendes overalt Gødningskalk, hovedsagelig fra Jylland. Prisen er efterhaanden bleven saa rimelig, at en Kalkning paa de Jorder, der udviser Kalktrang, sikkert vil vise sig som en meget lønnende Foranstaltning. Fra Møen: Jorderne trænger saa godt som ikke til Kalk; paa saadanne Steder, hvor det anvendes, bruges Faksekalk eller Kalkslam. Fra Egnen ved Rudkøbing: Mange Steder har man prøvet at mergle eller kalke, men hvor der før har været merglet, giver det intet Udslag. Fra Tranekjær: Gennemgaaende er den langelandske Jord meget kalkholdig, saa her er sikkert ikke Kalktrang. Kun til Lucerneudlæg anvendes Kalk og da i Reglen Fakse Gødningskalk. Fra Falster (Nykøbing-Egnen): Jeg har endnu ikke set Kalkning eller Mergling af Jorden anvendt i stor Udstrækning; hvor der dyrkes Sukkerroer eller Runkelroer, skal de Pletter, der trænger til Kalk, nok vise sig, idet Frøet ofte ikke en Gang kan bringes til at spire paa saadanne Steder, og selv om det er saa heldigt, at der kommer Roeplanter frem, holder de sig syge og svage og kan ikke komme i Vækst, medens de saakaldte kalksky Ukrudtsplanter som vild Spergel, Rødknæ m. fl. trives

med stor Frodighed. Paa saadanne Steder har jeg selv med Fordel anvendt Melkalk, som jeg har faaet fra Sukkerfabriken. Ved Hjælp deraf er disse daarlige Pletter, hvorefter der tidligere har været forholdsvis mange her paa Gaarden, blevet baade mindre og færre, tildels helt forsvundne, men vi har rigtignok ogsaa anvendt Kalken i meget større Mængder pr. Td. Ld., end der almindeligt anbefales. Fra Nordfalster: Gennemgaaende trænger Jorderne her ikke til Kalk; men der er Pletter, Bakkeskraaninger og lettere Partier, hvor Ukrudtsvegetationen tyder paa Kalkmangel. Det vil sikkert faa overordentlig stor Betydning for denne Side af Jorddyrkningen, at det er lykkedes det under Fællesforeningernes Planteavlsudvalg nedsatte »Kalkudvalg« — bestaaende af Planteavlskonsulenterne — at finde simple og sikre Metoder til Bestemmelse af Jordens Kalktrang. Fra Østlolland: Kalkning af Egnens Agerjorder finder ikke Sted i nævneværdig Grad, og efter Beskaffenheden af Egnens normale Jorder er det vel næppe sandsynligt, at egentlig Kalktrang er til Stede. Fra Egnen ved Rødby: Hittidige Forsøg har ikke vist direkte Trang til Kalk. Man bruger dog en Del Gødningskalk (Fakse) og en Del brændt Kalkaffald fra Sukkerfabrikerne (Kalkmel fra Sukkersaftens Klaring) samt Kalkslam blandet med Jordpartikler. De stive lollandske Jorder kan vel overhovedet ikke faa for megen Kalk; selv om de ikke viser Kalktrang, bruger jeg Kalk hvert Aar og har gjort det de sidste 12 Aar. Jorden forvandles fuldstændig. Mergel bruges saa godt som aldrig. Fra Horns Herred (Sjælland): Jorderne her menes at trænge til Kalk. Dette faar sin Bekræftelse ved, at Husmandsforeninger indkøber Melkalk i store Partier til Uddeling blandt Medlemmerne. Paa de større Gaarde har jeg ikke bemærket, at der anvendes Kalk eller Mergel. Fra Egnen ved Jyderup: Rundt om paa Egnen foretages Kalkningsforsøg, men endnu er der ikke kommet tydelige Udslag. Fra Egnen

ved Birkerød: Kalkning (Fakse Gødningkalk) har været anvendt, men i mange Tilfælde uden Resultat. Mergeling ikke brugt i mange Aar. Fra Lyngby-Egnen: Her paa Egnen synes det ikke, at Jorderne trænger til Kalk. Der har været prøvet med pulveriseret Faksekalk, og ganske enkelte har anvendt Kildekalk, hvoraf der findes en Del nord for Furesøen, men Virkningen har ikke været synlig for nogen af Delene. Fra Vibye-Egnen: Visse Dele trænger øjensynlig til Kalk (Mergel). En Del af Egnen er ret gammelt Skovareal, der jo altid trænger til ekstra Kalktilførsel. Men her anvendes meget lidt Kalk.\*) Fra Ringsted-Egnen: Kalkspørgsmaalet er formentlig her paa Egnen bragt ind i en heldig Gænge, idet der paa Foranledning af den stedlige Landboforening og ved en udsøgt Imødekommenhed fra »Kommissionen for Danmarks geologiske Undersøgelse« af denne Institution er iværksat en Undersøgelse af Mergellejer hos alle de af Landboforeningens Medlemmer, der maatte ønske det, ialt ca. 70. Anledningen hertil var den, at der blev indkøbt betydelige Mængder Gødningkalk, dels fra Fakse, dels fra Sverige, og man fandt dette urimelig, da det i Følge tidligere Undersøgelser var godtgjort, at der fandtes gode Kalk- og Mergellejer i Midtsjælland. Naar de paabegyndte Undersøgelser i Løbet af Aaret er afsluttede, vil man formentlig i Midt-

---

\*) »Erfaringsmæssig véd jeg, det virker udmærket her paa Egnen. Men et kjøbenhavnsk Firma, der for faa Aar siden solgte svensk »Kalkmørtel« til smaa Priser, har ødelagt Folks Tillid for lang Tid. »Kalken« saa ud som Grus. En Mand prøvede, om den svenske Kalk kunde bruse for Syre. Det kunde den. Men en filosofisk anlagt Nabo bemærkede: Kanske Grusen fra din egen Grav, Per Kresten, ogsaa kan bruse! Det kunde den. Dette Faktum løb Egnen rundt. P. Christensen og mange andre havde købt »Kalk«, der ikke var andet end Grus. Firmaet kom i Proces med Køberne. Om Processen er afsluttet kendes ikke. Men Handelsstanden har her ved Hjælp af energiske Agenter lavet en ny Pind til sin Ligkiste. Efter en saadan Affære forstaar man, at Bønderne priser deres Andelsselskaber og deres Brugsforeninger.«

sjælland staa vel orienteret i Retning af at kunne anvise dels enkelte næsten rene Kalklejer af Materiale, der er ganske fortrinlig egnet til Gødningsbrug, dels trindt omkring udmærkede Mergellejer. Med Hensyn til Jordernes Kalktrang er de hidtil foretagne Forsøg og Undersøgelser for faa til at bygge en Udtalelse paa, men den almindelige Opfattelse er den, at hvor man har anvendt Gødningskalk trives Kløveren langt bedre end ellers, maaske ogsaa netop denne Plante er en af dem, der reagerer stærkest. Fra Haslev-Eggen: Jorden trænger efter alt at dømmes til Kalk. Nogle har jeg set bruger lidt, selv mergler jeg alt, hvad jeg kan overkomme med eget Mandskab. Fra Næstved-Eggen: Her trænger Jorderne ikke til Kalk, da her er merglet og drænet i 1870'erne. Fra Vordingborg-Eggen: I foregaaende Aar er der her paa Eggen anvendt en hel Del Gødningskalk, men det er gjort i Blinde og positive Resultater er meget sjældne. Nu synes det, som om Planteavls-Konsulenterne vil sætte denne Sag i System, særlig med Hensyn til Spørgsmaalet, om Jorden er kalktrængende eller ikke. Fra Bornholm: Største Delen af den bornholmske Agerjord er vel nu merglet. I de senere Aar er der enkelte Steder og med god Virkning merglet for anden Gang. Her anvendes dels Kalkmergel, dels Lermergel og dels Kalkgødning.

Disse Indberetninger, der skriver sig fra kendte Landmænd, der maa forudsættes nøje at være inde i Forholdene paa deres Egn, viser, hvor forskelligt man paa de forskellige Steder, ja selv paa samme Egn, ser paa det rejste Spørgsmaal. Egentlig er det kun i Nord-, Midt- og Vest-Jylland, der synes at være Enighed om Kalkningens og Merglingens Nødvendighed. Der er derfor formentlig al Anledning til at advare imod Kalkning og Mergling, forinden man gennem Forsøg har skaffet sig Sikkerhed for, at dette Kulturmiddel vil virke.

Om Arbejderforholdene skriver flere Korrespondenter, at de stedse bliver vanskeligere og daarligere,

og at Lønningerne er stigende. Men langt det overvejende Antal Indberetninger gaar dog ud paa, at i det forløbne Aar har der været rigeligere — og tilstrækkeligt — Udbud af den mandlige Arbejdskraft, og at Lønnen for denne ikke er stegen, ja, flere Landmænd udtaler, at den er gaaet noget ned. Mere skorter det paa den kvindelige Arbejdskraft, og for denne synes Lønningerne nærmest at have en Tendens til vedblivende Stigning. Gang paa Gang udtales det, at Tilgangen af udenlandsk Arbejdskraft har bidraget til de bedre Forhold. Fra Østlolland skrives t. Eks.: »Den udenlandske Arbejdskraft synes i Aar ret rigelig forhaanden. Og efterhaanden som de udenlandske Arbejdere ved fleraarigt Ophold her i Landet er bleven hjemmевante, afgiver de en Arbejdskraft, som i Grunden ikke kan ønskes bedre, hverken hvad angaar Arbejdsevne eller Arbejdsvilje. Der er iøvrigt ikke Tvivl om, at Loven om udenlandske Landarbejdere — hvad der saa end kan siges imod den — har bidraget væsentligt til en Konsolidering af Arbejderspørgsmaalet, navnlig i de stærkt roedyrkende Egne. Og selv om man hører Klage over, at Loven er kostbar for Arbejdsgiverne, er der næppe Tvivl om, at den ogsaa set under disses Synsvinkel er en hensigtsmæssig, tidssvarende og derfor alt i alt god Lov, som med behørig Indrømmelse til Tidens humane Tendens skaber Tilfredshed og Ro blandt Arbejderne, som i sidste Instans ogsaa Arbejdsgiverne er bedst tjente med at se hidført.« — Fra Aalborg-Eggen skrives, at Besætningernes Pasning og Malkningen mere og mere overgaar til Folk, der kan tage dette Arbejde i Entreprise, fra Herning-Eggen, at 4—500 Kr. for en Forkarl og 300 Kr. for en 17—18 Aars Karl er almindelig, fra Thisted Amt, at Lønnen nu er 300 Kr. for en Pige og 4—500 Kr., ja op til 600 Kr. for en Karl, og fra Struer-Eggen, at en Avlskarl faar 500 Kr. og en dygtig Karl 400 Kr. Paa Bornholm opgives Lønnen for en Karl til 250—350 Kr. og for en Pige til 200—250 Kr.



Hvad Landbrugets Afsætningsvilkaar angaar, karakteriseres Aaret gennemgaaende ved lave og hen paa Foraaret yderligt slæbende Kornpriser — den mangelfulde Kvalitet af Sædhøsten i 1909 gør selvfølgelig her sin Indflydelse gældende —, ved gode Smør-, men lave Ostepriser, usædvanlig høje Priser paa Svin med deraf resulterende ualmindelig høje Priser paa Pattegrise (over 20 Kr. pr. Gris) og gode Priser paa gode Heste, ved til Tider ret ordentlige Fedekvægspriser, der dog senere trykkedes meget ved Tysklands Karantæneforholdsregler\*). Frø- og Høpriserne har været høje, og af den sidste Vare er der vistnok eksporteret ikke lidt\*\*), medens Halmpriserne har været sløje. Forøvrigt er det ikke lidt, Udtalelserne om Salgsforholdene varierer fra Landets forskellige Egne, hvad der vel hidrører fra de lokale Markeders forskellige Betydning og deres altsaa ret afvigende Forhold. — En bekendt jysk Opdrætter skriver, at »det er et sørgeligt Faktum, at Prisen paa gode Avlsdyr er i stærk Dalen og Efterspørgselen ringe«.

Flere af Tidsskriftets Korrespondenter omtaler Ejendomsprisernes Stigning. Fra Egnen nord for Aalborg skrives, at enkelte gode Brug paa ca. 50 Tdr. Ld. med

\*) Fra Struer-Egnen skrives den 2. Juni: »Karantænevævlet gjorde et stort Afbræk i Fedehandelen, og Eksportørerne, der havde opkøbt paa Levering, led betydelige Tab. Nu er der dog atter Ro, om end der nu reagerer betydelig flere Kreaturer end tidligere. Priserne er atter lidt fastere, men gode Kvier og Stude er ogsaa ved at slippe op.«

\*\*) Fra Sverige udførtes fra Oktober 1909 til Februar 1910 956 Vognladninger Hø til Tyskland. »Svenska Landtmännens Riksförbund« solgte flere Tusinde Tons til en Pris af 5—6 Øre pr. Kilo. Da Forudsætningen var, at Hø skal kunne udføres til Tyskland, er — i Følge en Udtalelse fra det danske Konsulat i Malmö — at hver Jærnbanevogn kan laste 15 à 18000 Kilo, hvilket ikke opnaas med de almindelige Haand- og Hestepresser, udlaaner »Riksförbundet« mod en Afgift af 10 Øre pr. 100 kg. + Fragtomkostninger en Damp- presse til de Centralforeninger, hvis Medlemmer kan sælge Hø til Eksport.

god Besætning og gode Bygninger er naaet tæt op til 1000 Kr. pr. Td. Ld., og fra Horsenseggen meldes, at der er en livlig Handel til stigende Priser; for middelstore Bøndergaarde med Besætning og Redskaber er opnaaet 8000 Kr. pr. Td. Hartkorn, medens der er opnaaet endnu højere Priser for mindre Gaarde. Tidsskriftets Korrespondent fra Sydlolland ser »en stor Fare i de stærkt stigende Ejendomspriser«, som han mener skyldes Spekulanter.

En anset, meget dygtig fynsk Landmand skriver: »Jeg mener at kunne udtale, at naar den dyriske Produktion tages i sin Helhed i Forbindelse med Gødningsproduktionen, er Forholdene endnu ikke værre, end at Kreaturholdet baade kan og bør være rentabelt. Den dygtige Landmand vil meget godt kunne hævde Stillingen, naar han da ikke bliver hjemsøgt af store Uheld; men dette forhindrer ikke, at den i den senere Tid udkomne Pjece af Hr. *Dethlef Jørgensen* kan gøre sin Nytte; thi der er sikkert mange Landbrug, hvor der endnu findes meget daarlige Besætninger, og endnu flere, hvor der fodres ganske kritikløst. Desværre er det vel næppe her, at Varskoet høres og endnu mindre tages til Efterretning.«

Endelig skal følgende Udtalelse af en sjællandsk Korrespondent hidsættes: »Der burde arbejdes langt mere for at faa Markregnskaber bragte i Anvendelse. Her er Brug for store Præmiebeløb for vel gennemførte Regnskaber. De enkelte, der kommer frem, frembyder jo saadanne Overraskelser med Hensyn til Planteproduktionens Rentabilitet, at vore ledende Mænd maa gøre alt for at faa Landbruget vejledet.«